

LETNO POROČILO

ŠTUDENTSKE SEKCIJE V SLOVENSKEM ETNOLOŠKEM DRUŠTVU

Veliki češki intelektualec piše iz temnice 18. junija leta 1415:

»Neki teolog mi je zapretil, da se mi bo dobro godilo in mi bo vse dovoljeno, če se pokorim koncilu, in rekel:

'Če bi koncil izglasoval, da imaš eno samo oko, čeprav imaš dve očesi, je tvoja dolžnost, da s koncilom soglašаш.'

Odgovoril sem mu:

'Tudi ko bi to trdil ves svet, z razumom, kakršnega imam, tega ne bi mogel sprejeti brez odpora vesti.'

(Karel Kosík v predavanju *Rozum a svědomí* na 4. kongresu češkoslovaških pisateljev, ki je bil v Pragi med 27. in 29. junijem 1967)

Na prvi pogled se verjetno zdi pretirano, da uporabljam v proemiju k poročilu o delovanju neke sekcije nekega društva znamenite besede dveh humanistov in enega tirana. Poročila so namreč ponavadi čista formalnost, redkokdaj jih kdo sestavlja s trudom, malokdo jih zavzeto bere ali posluša, odmaknjena literarna zvrst so, pravzaprav smo si jih sami umaknili s področja, v katerem pojmujejo bistvene stvari. Kljub takšni grožnji danes brskam po spominu in razmišljam o svojem razumu in vesti. Odločitev za to je moja, za marsikoga bedasta v tem času; odločitev, po kateri bo treba te besede uvrstiti med bistvene ali nepomembne, pa ni več samo moja.

Redni občni zbor me je februarja leta 1985 izvolil za predstavnika študentske sekcije v izvršilnem odboru Slovenskega etnološkega društva (v nadaljevanju SED). Priznanje in zaupanje sem takrat sprejel, začel že kmalu razmišljati o svojih idejah in se spraševati, kako se je moč povezati s kolegicami in kolegi. Zdi se nenavadno, da je o čem takem sploh potrebno razmišljati, toda pri vsakem opravilu se skušam na daleč izogibati agitacijskega pojmovanja ljudi. Ker je prisila za mojo vest neodpušljiv greh, sem vedel, da stojim pred lastno (?) steno. Imel sem še popolnoma svoje beletristične predstave o društvu zanesenjakov. Naivnost mi je dolge mesece projicirala filme, ki so k sreči danes že prepereli. Očarala me je podoba, na kateri se skupina starejših in mlajših mislecev poleti zbira v mestnem parku in se sprehaja skozi diskusijo in bukov gozd, pozimi pa pozvanja na vratih pri bogatejšem med njimi doma, burno razpravlja v njegovi knjižnici, zanemarja posvetno življenje in ves denar porablja za knjige, papir in peresa.

Navdušen nad pristno prostovoljnostjo in poletom pravih društev sem pozabljaj, kje živim in kdo mi organizira društva. Še prostovoljnost je danes iluzija, nadomešča jo občna ideološka »moda« družjenja, ki določa v sebi že tudi dnevne rede: po desetih sestankih se v društvu začno spraševati o tem, kako se bodo organizirali in katere cilje in namene imajo (!), postavi se problem tehnike in tehnologije družjenja, se pri tem ves čas zatrjuje, da je društvo strokovno in prostovoljno. Apologija in administracija postaneta edini družbeni moči, sta močnejši od intelektualnega naboja — tudi SED avtomatično priznava etnologijo, kakršna je, in o njej nikoli ne podvomi. Društvo v današnji družbi ni več skupina intelektualcev, ki bi bili odgovorni edino svoji lastni miselni sposobnosti in bi se na ta način postavljali v polarizacijo pro

et contra, pač pa ustanavlja svoji novi odgovornosti — imaginarno kolektivno in organizacijsko. Nenadoma se pokaže, da je med intelektualci »dober« posameznik, kdor je »priden«. V hipu se pozabi, da je »biti dober« kvalitativna kategorija, »biti priden« pa kvantitativna. Miodrag Bulatović je priden, nihče pa danes ne govori, da je dober (primer je seveda prenapet, saj tudi za marsikoga drugega, zdi pa se tudi, da je bil priden, na primer za Josepha Haydna, teoretsko ne moremo kar tako reči, da je bil dober). Tako društvo potem drži le še potencialne znanstvenike in začne hvaliti tistega, ki dan za dnem vrtil telefone, onega, ki se vedno javi, da bo pisal zapisnike, in ploska svojemu članu, ker se spomni na vplivnega znanca, ki bo pomagal h koritcu. Zavedam se, toliko sem kljub naivnosti danes živeči človek, da se navedeno zdi splošen pojav naše »družbe na glavi«, toda splošnost ni opravičilo, da se v nekem trenutku dejanje lahko kar tako posnema. Sleherna organizacija je v svojem bistvu tehnokratska, ima astmo. Kult osebnosti je v svojih desetletjih do konca izdelal nepopravljivi moment: uničil je sleherno polarizacijo sil in povprečnost uvedel kot popolnoma zadostni kriterij.

V takšni zaslepljenosti, za katero ni krivo le samo, želi SED v svojo institucijo vključiti sto in nekaj študentov, ne glede na njihovo miselno sposobnost. Takšna demokratičnost je sicer povsem humana in v skladu z načeli slehernega društva, zdi pa se tudi, da je dokaj groba. Tudi v SED se je namreč pokazalo, da postaja eden najvažnejših ciljev masovnosti pridobitništvo — iz sklada kulturnih skupnosti naj bi dobili čimveč denarja. Še celo ta cilj, ki ga moja vest ne priznava in je nehumanističen, je bližje naivnosti kot »uresničljivi želji za sedanost«. Podobno je tudi z nastavitvijo etnologa v Mestnem muzeju v Ljubljani. Tri tisoč svetovnih etnologov in antropologov bi gledalo razstavo, videz za pritisk na Mestni muzej. Tudi pobiranje naročnine za Glasnik naj bi bilo delo študenta, lepega dne naj mi ne bi preostalo drugega kot odločiti se in s prstom pokazati na novega blagajnika ali pa ostati zvest samemu sebi.

To so trije glavni momenti, zaradi katerih sem postajal na sejah izvršilnega odbora SED vedno bolj pasiven in agitaciji nasproten. Samo agitaciji, načinu, ničemur drugemu.

Posvetil sem se »problemu«, zakaj se študentje ne vključujejo v delo SED, saj me je začel kljub navedenim težavam zanimati. Zdi se, da problema sploh ni. Najudarnejša in študijsko zelo aktivna skupina kolegov trdi, da se SED ne bo pridružila, saj »še študira«. To so mladi ljudje, ki »nočejo živeti življenja starejših etnologov« (in ga, če sem za hip humoren, niti ne bodo, saj večina ne bo delala v etnoloških službah). Te »juvenale« popolnoma razumem, živijo namreč v svojem času, ki je sedanost, subkulturna ideja 80. let se avtoritetam ne podreja več niti diplomatsko. Prijateljske konsultacije in sprehodi s profesorji so zanje preživeta nepotrebna. Naslednja skupina (ta »razvrstitev« ni hierarhična, pač pa začasna, premišljujoča) so »pasivneži«, ki se ukvarjajo samo s šolo in še tu z nujnimi tehničnimi obveznostmi — izpiti, seminarskimi nalogami, ekskurzijami in prakso, sicer pa hočejo in zahtevajo svoj prosti čas. Močna je skupina kolegic in kolegov, ki je zelo željna druženja za zabavo. Sami so celo pripravljene organizirati brucovanja in spoznavne večere; študij je zanje zabavno podjetje in jim kaže zato kar zavidati. Ostajajo mladeniči in mladenke, ki so zašli na oddelek slučajno ali pa spekulativno in nimajo interesov niti za droben nasmeh in »dober dan« kolegu, in nekaj posameznikov, ki se poglobljajo v vedo in cenijo predvsem svoj lastni mir. Telega miru nikdar ne kaže kaliti, saj se zdi za intelektualno delo najnujnejši pogoj. V tej bliskoviti in začasni razvrstitvi je potrebno z žalostjo zaključiti, da ta mir kolegice in kolegi, ki so neaktivni uničujejo veliko bolj kot »splošna družbena kriza« ali profesorji. Ostali študentje »eliti« namreč ustvarjajo okolje in oblikujejo ocenjevalne in bivanjske kriterije. Oboje pa je za plodno delo nujno — idealno okolje in visoki kriteriji; zavedati se je treba, da si jih študentje dodobra uničujemo sami!

